

**Het moderatie-effect van Conflictoplossing op de relatie tussen
Zelfvertrouwen en Externaliserend Gedrag bij Jongvolwassenen**

Masterthesis

Universiteit Utrecht

Masteropleiding Pedagogische Wetenschappen

Masterprogramma Orthopedagogiek

Naam	Yvonne Beugelink
Studentnummer	5625106
Begeleider	dr. Sandra Knuiman
Tweede beoordelaar	dr. Joyce Endendijk
Datum	3 juni 2016

Universiteit Utrecht

Voorwoord

Deze thesis is gemaakt ter afsluiting van het Masterprogramma Orthopedagogiek van de Masteropleiding Pedagogische Wetenschappen aan de Universiteit van Utrecht. Het afgelopen jaar heb ik met interesse en plezier aan deze thesis gewerkt. Het onderwerp externaliserende gedragsproblematiek heeft mij altijd al geïnteresseerd. Het was fijn dat ik met mijn thesisonderzoek op dit onderwerp kon aansluiten en daarbij kon kijken naar externaliserend gedrag in relatie tot zelfvertrouwen en conflictoplossing. Door deze thesis heb ik mijn kennis over externaliserende problematiek uitgebreid en nieuwe kennis opgedaan over het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek. Hiermee heb ik mij verder ontwikkeld als beginnend orthopedagoog.

Ik wil graag een aantal mensen bedanken voor hun bijdrage aan deze thesis. Allereerst wil ik mijn begeleider dr. Sandra Knuiman bedanken voor de feedback en begeleiding tijdens het proces. Ik ben dankbaar dat ik met mijn vragen altijd bij haar terecht kon, ze mij verder op weg hielp en mij in de goede richting wees. Daarnaast wil ik ook mijn tweede beoordelaar dr. Joyce Endendijk bedanken voor haar ondersteuning bij de thesis en het proces. Tot slot wil ik mijn familie, vrienden en huisgenoten bedanken voor hun steun en vertrouwen tijdens het afgelopen jaar. Zij hebben mij gemotiveerd en zorgden voor de nodige ontspanning. Zonder hen was dit eindresultaat er niet gekomen.

Utrecht, juni 2016

Yvonne Beugelink

Samenvatting

Achtergrond: In deze studie is onderzocht of de conflictoplossingsstijlen aanvallen, terugtrekken en compromissen sluiten de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag van jongvolwassenen (18-25 jaar) binnen vriendschappen modereren. **Methode:** De data is verzameld voor een Nederlands onderzoek Love&Friends-4-Life en gebruikt in de huidige studie. De steekproef bestond uit 292 jongvolwassenen (27% mannen). Zelfvertrouwen, conflictoplossing en externaliserend gedrag zijn door jongvolwassenen gerapporteerd middels de *Rosenberg Self-esteem Scale*, de *Conflict Resolution Behavior Questionnaire* en de *Young Adult Self-Report*. Er is een multiële hiërarchische regressie analyse uitgevoerd om te kijken of conflictoplossing de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag beïnvloed. **Resultaten:** Een hogere mate van zelfvertrouwen hing samen met minder externaliserend gedrag. Meer toepassing van de conflictoplossingsstijlen aanvallen en terugtrekken waren gerelateerd aan meer externaliserend gedrag. De conflictoplossingsstijl compromissen sluiten hing niet significant samen met externaliserend gedrag. Voor alle conflictoplossingsstijlen waren geen significante moderatie-effecten gevonden. **Conclusie:** De resultaten suggereren dat het van belang is dat interventies ter voorkoming en vermindering van externaliserend gedrag van jongvolwassenen zich richten op het versterken van een laag zelfvertrouwen en het bevorderen van positieve conflictoplossing.

Steekwoorden: Jongvolwassenen, zelfvertrouwen, externaliserend gedrag, conflictoplossing.

Abstract

Background: This study examined if the conflict resolution styles competing, avoiding and compromising moderate the relation between self-esteem and externalizing behavior in young adulthood (18-25 years old). **Methods:** The data was collected for a Dutch study Love&Friends-4-Life and used in the present study. The sample consisted of 292 young adults (27% men). Through the Rosenberg Self-esteem Scale, the Conflict Resolution Behavior Questionnaire and the Young Adult Self-Report young adults reported self-esteem, conflict resolution and externalizing behavior. For this study a multiple hierarchical regression analysis was conducted to examine if conflict resolution moderate the relation between self-esteem and externalizing behavior. **Results:** Higher self-esteem was related to less externalizing behavior. More use of the conflict resolutions styles competing and avoiding were related to more externalizing behavior. The conflict resolution style compromising was not significantly related to externalizing behavior. This study did not find any significant moderation effects for all of the conflict resolution styles. **Conclusion:** Present

findings suggest that it is important that interventions that prevent and reduce externalizing behavior by young adults should aim for improving low self-esteem and encourage positive conflict resolution.

Keywords: Young adults, self-esteem, externalizing behavior, conflict resolution.

Het moderatie-effect van Conflictoplossing op de relatie tussen
Zelfvertrouwen en Externaliserend Gedrag bij Jongvolwassenen

Externaliserend gedrag is een probleem waar zowel het individu, de directe omgeving als de maatschappij mee in aanraking komt en diverse reacties oproept zoals irritatie, afwijzing en conflicten (Delfos, 2009; Frick, 2012; Reef, Diamantopoulou, Van Meurs, Verhulst, & Van der Ende, 2011). Externaliserend gedrag is onder te verdelen in agressief gedrag en regeloverschrijdend gedrag (Bongers, Koot, Van der Ende, & Verhulst, 2004; Dishion & Patterson, 2006). Agressief gedrag zijn openlijke gedragingen die erop gericht zijn anderen schade toe te brengen, zoals wreedheid, pesten en het bedreigen of fysiek aanvallen van anderen (Bongers et al., 2004; De Haan, Prinzie, & Deković, 2010; Leary, Twenge, & Quinlivan, 2006). Regeloverschrijdend gedrag betreft gedragingen waarbij normen en regels worden overschreden, zoals liegen, spijbelen, stelen en vandalisme (Bongers et al., 2004; De Haan et al., 2010; Prinzie, Onghena & Hellinckx, 2006). In de ontwikkeling maken kinderen en adolescenten een fase door waarbij ze tijdelijk agressief gedrag kunnen vertonen (Bongers, Koot, Van der Ende, & Verhulst, 2003). Ook regeloverschrijdend gedrag is voor de meeste adolescenten een tijdelijk fenomeen (Moffitt, 1993). Agressief gedrag neemt vaak gedurende de ontwikkeling af, terwijl regeloverschrijdend gedrag juist tijdens de adolescentie en jongvolwassenheid toeneemt (Bongers et al., 2003, 2008; Stanger et al., 1997). Ongeacht het ontwikkelingsverloop van externaliserend gedrag worden deze gedragingen bij zowel de persoon als de omgeving geassocieerd met negatieve ontwikkelingsuitkomsten, zoals emotionele problemen, sociale problemen, agressie op latere leeftijd, delinquentie, vroegtijdig schoolverlaten, werkloosheid, middelenmisbruik, problemen binnen het gezin en relaties en kosten voor de maatschappij (Colman et al., 2009; Dishion & Patterson, 2006; Dodge, Coie, & Lynam, 2006; Reef et al., 2011).

Externaliserend gedrag ontstaat door een combinatie van diverse interacties tussen individuele kenmerken en sociale-contextuele factoren, waaronder leeftijd, temperament, opvoedingsstijl, de ouder-kind relatie en vriendschappen (Bronfenbrenner & Ceci, 1994; Miller-Lewis et al., 2006). Tevens wordt een laag zelfvertrouwen gezien als een belangrijke voorspeller van externaliserend gedrag (Baumeister, Campbell, & Vohs, 2003; Fergusson & Horwood, 2002; Donnellan, Trzesniewski, Robins, Moffitt, & Caspi, 2005). Doordat externaliserend gedrag een probleem is waarmee een ieder in aanraking komt en een laag zelfvertrouwen hierin een belangrijke voorspeller is, is het ter voorkoming of vermindering van externaliserend gedrag van belang om meer inzicht te krijgen op factoren die van invloed zijn op de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag, zoals conflictoplossing. De

huidige studie richt zich dan ook op de vraag of de conflictoplossingsstijlen aanvallen, terugtrekken en compromissen sluiten de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag van jongvolwassenen modereren.

Zelfvertrouwen en externaliserend gedrag

Zelfvertrouwen is de waardering die de persoon ten aanzien van zichzelf heeft (Baumeister et al., 2003; Rosenberg, 1965). De samenhang tussen een laag zelfvertrouwen en externaliserend gedrag kan worden verklaard aan de hand van de Sociometer Theorie (Leary, Tambor, Terdal, & Downs, 1995). Deze theorie stelt dat individuen een voortdurende drang hebben om geaccepteerd en gewaardeerd te worden door anderen. De drang om geaccepteerd en gewaardeerd te worden zou voortkomen uit het idee dat onze voorouders meer kans hadden om te overleven en te reproduceren als ze behoorden tot een sociale groep (Ainsworth, 1989; Baumeister & Leary, 1995). Zelfvertrouwen wordt in de Sociometer Theorie gezien als een persoonlijke psychologische meter die de mate van ervaren acceptatie of afwijzing door anderen nagaat en beoordeelt. Als er verandering wordt waargenomen in de acceptatie door anderen zal de persoon zich gaan gedragen op een manier die het risico van verdere afwijzing voorkomt, bijvoorbeeld door externaliserend gedrag, om zo het zelfvertrouwen niet af te laten nemen (Leary et al., 1995). Hoe meer men het gevoel heeft geaccepteerd en gewaardeerd te worden door anderen, hoe hoger het niveau van zelfvertrouwen en visa versa (Leary et al., 1995; Leary & Baumeister, 2000).

Vanuit de literatuur blijkt ook dat een laag zelfvertrouwen bij zowel adolescenten als jongvolwassenen gerelateerd is aan meer externaliserende problemen in vergelijking met adolescenten met een hoog zelfvertrouwen (Baumeister et al., 2003; Fergusson & Horwood, 2002; Donnellan et al., 2005; Trzesniewski et al., 2006). Uit een enkel onderzoek bleek echter dat juist een hoog zelfvertrouwen samenhangt met meer externaliserend gedrag (Kirkpatrick, Waugh, Valencia, & Webster, 2002). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat personen met een zeer hoog zelfvertrouwen trekken van narcisme vertonen, welke bij sociale afwijzing kunnen leiden tot meer externaliserend gedrag, aangezien narcisme en externaliserend gedrag lijken samen te hangen (Baumeister, Smart, & Boden, 1996; Twenge & Campbell, 2003).

Conflictoplossing en externaliserend gedrag

Naast zelfvertrouwen is ook conflictoplossing gerelateerd aan externaliserend gedrag (Colsman & Wulfert, 2002; Jaffee & D'Zurilla, 2003; Van Doorn, Branje, & Meeus, 2008). Conflictoplossing is de wijze waarop de persoon met conflicten omgaat (Van Doorn, Branje, Van der Valk, De Goede, & Meeus, 2012). Binnen conflictoplossing kan onderscheid gemaakt worden tussen diverse conflictoplossingsstijlen, namelijk aanvallen, terugtrekken en

compromissen sluiten. Hierbij worden aanvallen en terugtrekken als negatieve conflictoplossing en compromissen sluiten als positieve conflictoplossing gezien (Kurdek, 1994; Rubenstein & Feldman, 1993; Van Doorn et al., 2012). De conflictoplossingsstijl aanvallen betreft het toepassen van verbale agressie, ruzie maken en defensief gedrag. De conflictoplossingsstijl terugtrekken wordt gekenmerkt door vermijdend gedrag zoals niet willen praten of weglopen. Als laatste omvat de conflictoplossingsstijl compromissen sluiten het openstaan voor gesprek en in onderhandeling gaan (Branje, Van Doorn, & Van der Valk, 2005; Kurdek, 1994; Rubenstein & Feldman, 1993). Welke conflictoplossingsstijl wordt ingezet gedurende een conflict wordt volgens de Sociale Informatie Verwerkingstheorie (Crick & Dodge, 1994) mede bepaald door de sociale informatieverwerking. Zo wordt een bepaalde gedragsrespons in een probleem- of conflictsituatie voorafgegaan door de cognitieve verwerking van de sociale informatie (Crick & Dodge, 1994). Hierbij verwerkt de persoon de sociale informatie door deze te encoderen, interpreteren, een doel te selecteren, reacties te genereren, een reactie te kiezen en de uitvoering van de reactie toe te passen. Wanneer de sociale probleemoplossingsvaardigheden toereikend zijn voor de verschillende stappen, zal dit leiden tot een competente gedragsrespons, terwijl het gebrekkig doorlopen van de stappen leidt tot een afwijkende gedragsrespons, zoals externaliserend gedrag (Crick & Dodge, 1994).

De relatie tussen de conflictoplossingsstijlen en externaliserend gedrag wordt ondersteund vanuit de literatuur, waarbij uit diverse onderzoeken blijkt dat adolescenten die de conflictoplossingsstijlen aanvallen en terugtrekken hanteren meer externaliserend gedrag vertonen in vergelijking met adolescenten die de conflictoplossingsstijl compromissen sluiten hanteren (Branje et al., 2005; Colman & Wulfert, 2002; Jaffee & D'Zurilla, 2003; Van Doorn et al., 2008, 2009). Adolescenten die de conflictoplossingsstijl compromissen sluiten hanteren vertonen minder externaliserend gedrag (Branje et al., 2005; Rubenstein & Feldman, 1993; Van Doorn et al., 2008, 2009).

Moderatie-effect van conflictoplossing op zelfvertrouwen en externaliserend gedrag

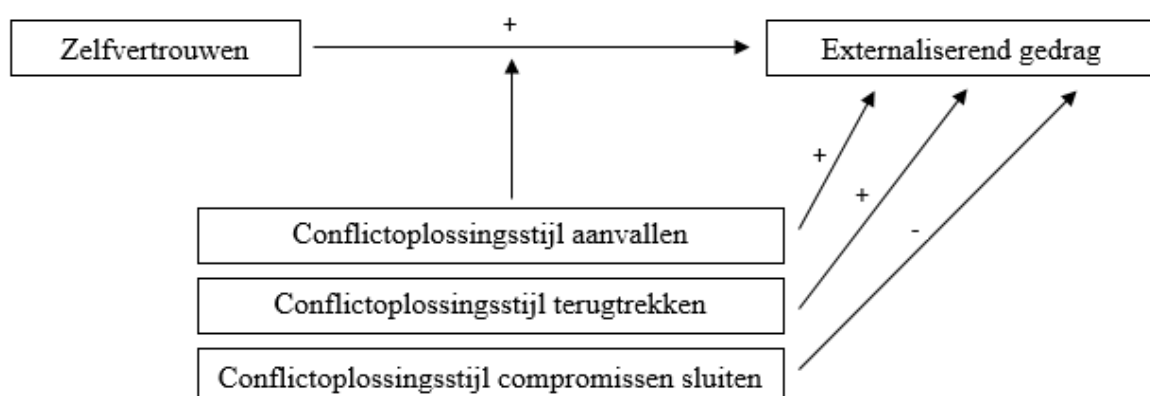
De relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag wordt mogelijk beïnvloed door de verschillende conflictoplossingsstijlen van jongvolwassenen. Dit moderatie-effect is in de huidige wetenschap echter nog niet onderzocht. Enkele onderzoeken richten zich wel op de mediërende invloed van conflictoplossing bij zelfvertrouwen en externaliserend gedrag, waaruit blijkt dat conflictoplossing de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag medieert (D'Zurilla, Chang, & Sanna, 2003; Lochman & Dodge, 1994). Doordat uit deze onderzoeken blijkt dat conflictoplossing een indirecte invloed heeft op de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag en de directe invloed van conflictoplossing in de

huidige wetenschap nog niet is onderzocht, is het vernieuwend om te kijken welke directe invloed conflictoplossing heeft op de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag. Door meer inzicht te krijgen in de effecten van conflictoplossingsstijlen op de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag van jongvolwassenen kan hier in de toekomst bij worden aangesloten voor de ontwikkeling van interventies om externaliserend gedrag te verminderen.

Huidige studie

In de huidige studie staat de volgende vraagstelling centraal: *‘Wordt de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag gemodereerd door de conflictoplossingsstijlen aanvallen, terugtrekken en compromissen sluiten binnen vriendschappen bij jongvolwassenen tussen de 18-25 jaar?’*.

Op basis van de bovenstaande theorieën en de literatuur wordt verwacht dat meer zelfvertrouwen samenhangt met minder externaliserend gedrag (Baumeister et al., 2003; Fergusson & Horwood, 2002; Donnellan et al., 2005). Voor de conflictoplossingsstijlen aanvallen en terugtrekken wordt verwacht dat meer hantering van deze stijlen samenhangt met meer externaliserend gedrag en dat meer hantering van de conflictoplossingsstijl compromissen sluiten samenhangt met minder externaliserend gedrag (Branje et al., 2005; Colman & Wulfert, 2002; Jaffee & D’Zurilla, 2003; Rubenstein & Feldman, 1993; Van Doorn et al., 2008, 2009). Voor de moderatie-effecten van conflictoplossing op de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag kunnen vanuit de theorie en literatuur nog geen hypothesen worden opgesteld. In Figuur 1 worden bovenstaande verwachtingen in een conceptueel pijlenmodel weergegeven.

Figuur 1. Conceptueel pijlenmodel van de samenhang tussen de conflictoplossingsstijlen aanvallen, terugtrekken en compromissen sluiten op de relatie tussen zelfvertrouwen en het vertonen van externaliserend gedrag door jongvolwassenen.

Methode

Participanten

De onderzoekspopulatie van deze studie bestond uit jongvolwassenen tussen de 18 en 25 jaar uit de Nederlandse bevolking die studeren aan het wetenschappelijk onderwijs (wo), hoger beroepsonderwijs (hbo) en middelbaar beroepsonderwijs (mbo). Aan de huidige studie hebben 292 jongvolwassenen ($M = 21.48$, $SD = 2.08$) deelgenomen, waarvan 79 mannen (27,1%) en 213 vrouwen (72,9%). Van deze jongvolwassenen volgden 124 (42,5%) een opleiding aan het wo, 82 (28,1%) een opleiding aan het hbo en 86 (29,5%) een opleiding aan het mbo. Daarbij waren 211 (72,3%) jongvolwassenen van autochtone afkomst en 81 (27,7%) van allochtone afkomst.

Meetinstrumenten

Zelfvertrouwen. Om zelfvertrouwen te meten werd de *Rosenberg Self-esteem Scale* (RSE) ingevuld (Rosenberg, 1965). De vragenlijst bestaat uit 10 items waarbij jongvolwassenen rapporteerden welke positieve en negatieve gevoelens zij ten aanzien van zichzelf hadden (Rosenberg, 1965). Ieder item bestond uit vier antwoordmogelijkheden, uiteenlopend van 1 = *helemaal mee oneens* tot 4 = *helemaal mee eens*. Hoge scores op de items verwezen naar een hoge mate van zelfvertrouwen. Voorbeelden van items waren 'Ik ben tevreden met mijzelf' of 'Ik heb het gevoel dat ik vele goede kwaliteiten bezit'. In de huidige studie werd het gemiddelde berekend door de scores op alle items van de RSE samen te voegen, waarbij 6 items dienden te worden omgepooled. Uit onderzoek naar de RSE blijkt dat deze vragenlijst een goede betrouwbaarheid, validiteit en intern consistentie heeft om zelfvertrouwen te meten (Gray-Little, Williams, & Hancock, 1997). In de huidige studie was de Cronbach's alfa van de schaal zelfvertrouwen $\alpha = .85$. De betrouwbaarheid was hiermee goed.

Externaliserend gedrag. Om externaliserend gedrag te meten werd de *Young Adult Self-Report* (YASR) ingevuld (Achenbach, 1997; Ferdinand & Verhulst, 1994). Externaliserend gedrag werd gemeten door de subschalen agressie en delinquentie samen te voegen. Deze subschalen bestaan samen uit 26 items, waarbij jongvolwassenen aangaven in hoeverre zij in de afgelopen 6 maanden agressief of delinquent gedrag hadden vertoont. Ieder item bestond uit 3 antwoordmogelijkheden, uiteenlopend van 1 = *helemaal niet* tot 3 = *duidelijk/vaak*. Hoge scores op de items verwezen naar een hoge mate van externaliserend gedrag. Een voorbeelditem voor de subschaal agressie was 'Ik ben gemeen tegen anderen' en voor de subschaal delinquentie 'Ik steel'. De COTAN heeft de betrouwbaarheid van de YASR goed en de begripsvaliditeit en criteriumvaliditeit voldoende beoordeeld (Evers, Van Vliet-

Mulder, & Groot, 2006). In de huidige studie was de Cronbach's alfa van de schaal externaliserend gedrag $\alpha = .87$. De betrouwbaarheid was hiermee goed.

Conflictoplossing. Om conflictoplossing te meten werd de *Conflict Resolution Behavior Questionnaire* (CRBQ) ingevuld (Rubenstein & Feldman, 1993). De vragenlijst bestaat uit 22 items waarbij jongvolwassenen rapporteerden in hoeverre zij binnen vriendschappen de conflictoplossingsstijlen aanvallen, terugtrekken en compromissen sluiten toepasten bij personen van hetzelfde geslacht (Rubenstein & Feldman, 1993). Ieder item bestond uit zes antwoordmogelijkheden, uiteenlopend van 1 = *bijna nooit* tot 5 = *altijd* en de antwoordcategorie 6 = *niet van toepassing*. De conflictoplossingsstijl aanvallen werd gemeten door 9 items. Hoge scores op de conflictoplossingsstijl aanvallen verwezen naar het vaak toepassen van deze stijl. Voorbeeld van een item aanvallen was 'Boos worden en beginnen met schreeuwen'. De conflictoplossingsstijl terugtrekken werd gemeten door 8 items, waarvan er 1 diende te worden omgepoold. Hoge scores op de conflictoplossingsstijl terugtrekken verwezen naar het vaak toepassen van deze stijl. Een voorbeelditem van terugtrekken was 'Praten probeer ik te vermijden'. De conflictoplossingsstijl compromissen sluiten werd gemeten door 5 items. Hoge scores op de conflictoplossingsstijl compromissen sluiten verwezen naar het vaak toepassen van deze stijl. Een voorbeelditem van compromissen sluiten was 'Luisteren naar en proberen te begrijpen wat de andere persoon te zeggen heeft'. Uit onderzoek blijkt dat de betrouwbaarheid van de conflictoplossingsstijlen aanvallen, terugtrekken en compromissen sluiten goed zijn en de validiteit van de CRBQ ondersteunen (Reese-Weber & Bartle-Haring, 1998; Rubenstein & Feldman, 1993). In de huidige studie was de Cronbach's alfa van de conflictoplossingsstijl aanvallen $\alpha = .91$, van de conflictoplossingsstijl terugtrekken $\alpha = .75$ en van de conflictoplossingsstijl compromissen sluiten $\alpha = .85$. De betrouwbaarheid was hiermee voor alle conflictoplossingsstijlen goed.

Procedure

De huidige studie is een onderdeel van het onderzoek Love&Friends-4-Life welke onderzoek doet naar liefde, vriendschappen en het aangaan van relaties in de studententijd en jongvolwassenheid. Voor dit onderzoek zijn de participanten middels een gemakssteekproef geworven, namelijk via de sociale netwerken van de onderzoekers. Bij het werven van de participanten was rekening gehouden met geslacht, opleiding en etniciteit door het vooraf opstellen van een streefpopulatie, om zo tot een zo meeste mogelijke representatieve steekproef van de Nederlandse maatschappij te komen. Voorafgaand aan het onderzoek was er een online vragenlijst samengesteld, waarbij deze door de participanten via internet werd ingevuld. Voor de jongvolwassenen die aan het mbo studeerden was een eenvoudigere versie

van de vragenlijst ontwikkeld. Bij aanvang van het invullen van de vragenlijsten konden de jongvolwassenen toestemming geven voor het onderzoek en zijn zij geïnformeerd over het doel van het onderzoek, de procedure en de vertrouwelijkheid. Voor het onderzoek was gebruik gemaakt van één meetperiode, namelijk in de periode van september 2015 tot en met januari 2016.

Analyseplan

Allereerst waren de kwaliteit van de data en de assumpties homoscedasticiteit, lineaire relaties, univariate en bivariate uitbijters en een normale verdeling van de residuen voor de multiële hiërarchische regressieanalyse gecontroleerd. Daarna waren de beschrijvende statistieken en de bivariate correlaties berekend voor de variabelen geslacht, zelfvertrouwen, de conflictoplossingsstijlen aanvallen, terugtrekken en compromissen sluiten en externaliserend gedrag. Vervolgens was voor elke conflictoplossingsstijl een multiële hiërarchische regressieanalyse stapsgewijs uitgevoerd om te kijken naar de hoofd- en interactie effecten. Hierbij werd de afhankelijke variabele externaliserend gedrag allereerst gecontroleerd door de variabele geslacht. Daarna waren in stap 1 de predictor zelfvertrouwen en in stap 2 de predictor conflictoplossing toegevoegd, om zo te kijken naar de hoofdeffecten. Tot slot waren in stap 3 de interactievariabelen zelfvertrouwen met de verschillende conflictoplossingsstijlen toegevoegd om de moderatie-effecten te meten.

Resultaten

Kwaliteit van de data

Voorafgaand aan de analyses was gecontroleerd of er voldaan is aan de assumpties normaliteit, multicollineariteit, lineariteit en homoscedasticiteit voor de hiërarchische multiële regressieanalyse. Voor de variabele zelfvertrouwen was aan alle assumpties voldaan. Hoewel er bij de afhankelijke variabele externaliserend gedrag sprake was van 14 uitbijters en een rechts scheve verdeling, kon de analyse alsnog worden uitgevoerd wegens de grootte van de steekproef ($N > 100$). Hetzelfde gold voor de variabele conflictoplossing waarbij de conflictoplossingsstijl aanvallen rechtsscheef verdeeld was en 2 uitbijters betrof, de conflictoplossingsstijl terugtrekken normaal verdeeld was en 2 uitbijters bevatte en tenslotte de conflictoplossingsstijl compromissen sluiten linksscheef verdeeld was en 3 uitbijters bezat.

Beschrijvende statistieken en bivariate correlaties

De gemiddelden, standaarddeviaties, range en bivariate correlaties van geslacht, zelfvertrouwen, de conflictoplossingsstijlen aanvallen, terugtrekken en compromissen sluiten en externaliserend gedrag zijn gerapporteerd in Tabel 1. Hieruit blijkt dat in deze steekproef

jongvolwassenen een gemiddeld zelfvertrouwen hadden ten opzichte van elkaar. Daarnaast hanteerden jongvolwassenen boven gemiddeld de conflictoplossingsstijl compromissen sluiten, beneden gemiddeld de conflictoplossingsstijl terugtrekken en weinig de conflictoplossingsstijl aanvallen. De mate van externaliserend gedrag onder jongvolwassenen was zeer laag.

Kijkend naar de bivariate correlaties blijkt dat zowel meer zelfvertrouwen als meer externaliserend gedrag significant gerelateerd waren aan minder hantering van de conflictoplossingsstijlen aanvallen ($-0.14, p < .05$ en $.48, p < .01$) en terugtrekken ($-0.27, p < .05$ en $.27, p < .01$). Voor de conflictoplossingsstijlen onderling gold dat meer toepassing van de conflictoplossingsstijl terugtrekken significant samenhang met meer hantering van de conflictoplossingsstijlen aanvallen ($.45, p < .01$) en compromissen sluiten ($.13, p < .05$).

Hoofdeffecten van zelfvertrouwen en conflictoplossing op externaliserend gedrag

De hoofdeffecten van zelfvertrouwen en de conflictoplossingsstijlen op externaliserend gedrag van jongvolwassenen zijn weergegeven in Tabel 2. Uit de analyses blijkt dat de controlevariabele geslacht samenhang met meer externaliserend gedrag, wat 2% van de variantie verklaarde. De hoofdeffecten van zelfvertrouwen op externaliserend gedrag (stap 1) waren in alle analyses significant. Een hogere mate van zelfvertrouwen hing dus samen met minder externaliserend gedrag. In alle analyses werd 5% van de variantie verklaard. Wat betreft de hoofdeffecten van zelfvertrouwen en conflictoplossing op externaliserend gedrag (stap 2) waren zelfvertrouwen en de conflictoplossingsstijlen aanvallen en terugtrekken significant. Minder zelfvertrouwen en meer hantering van de conflictoplossingsstijlen aanvallen en terugtrekken waren dus gerelateerd aan meer externaliserend gedrag. De analyse van de conflictoplossingsstijl aanvallen verklaarde 26% van de variantie en de analyse van de conflictoplossingsstijl terugtrekken verklaarde 11% van de variantie. Het hoofdeffect van de conflictoplossingsstijl compromissen sluiten op externaliserend gedrag was niet significant. Meer toepassing van de conflictoplossingsstijl compromissen sluiten was dus niet gerelateerd aan minder externaliserend gedrag.

Moderatie-effecten van conflictoplossing op de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag

De moderatie-effecten van conflictoplossing van jongvolwassenen op de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag zijn tevens weergegeven in Tabel 2. Uit de analyses blijkt dat geen enkel moderatie-effect van de conflictoplossingsstijlen op de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag (stap 3) significant waren. De verklaarde varianties namen dus niet toe bij het toevoegen van de interactievariabelen.

Tabel 1

Bivariate correlaties, gemiddelden, standaarddeviaties en range van de onderzochte variabelen

Variabelen	1.	2.	3.	4.	5.	<i>M (SD)</i>	<i>Range</i>
1. Zelfvertrouwen						3.08 (0.53)	1 - 5
2. Conflictoplossingsstijl aanvallen	-.14*					1.98 (0.63)	1 - 5
3. Conflictoplossingsstijl terugtrekken	-.27*	.45**				2.58 (0.48)	1 - 5
4. Conflictoplossingsstijl compromissen sluiten	.09	-.10	.13*			3.67 (0.61)	1 - 5
5. Externaliserend gedrag	-.22*	.48**	.27**	-.10		1.29 (0.24)	1 - 3

Noot. * = $p < .05$, ** = $p < .01$

Tabel 2

Hiërarchische multiële regressie analyse: Zelfvertrouwen en conflictoplossingsstijlen op externaliserend gedrag

	Aanvallen				Terugtrekken				Compromissen sluiten			
	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	ΔR^2	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	ΔR^2	<i>B</i>	<i>SE</i>	β	ΔR^2
Controlevariabele				.02*				.02*				.02*
Geslacht	.07*	.03	.13		.07*	.03	.13		.07*	.03	.13	
Stap 1				.05**				.05**				.05**
Geslacht	.08*	.03	.15		.08*	.03	.15		.08*	.03	.15	
Zelfvertrouwen	-.10**	.03	-.22		-.10**	.03	-.22		-.10**	.03	-.22	
Stap 2				.19**				.04**				.00
Geslacht	.05*	.03	.10		.07*	.03	.14		.07*	.03	.13	
Zelfvertrouwen	-.07**	.02	-.16		-.08**	.03	-.17		-.10**	.03	-.22	
Conflictoplossingsstijl	.17**	.02	.45		.11**	.03	.22		-.02	.02	-.06	
Stap 3				.00				.00				.00
Geslacht	.05*	.03	.10		.07*	.03	.14		.07*	.03	.14	
Zelfvertrouwen	-.07**	.02	-.16		-.08**	.03	-.17		-.10**	.03	-.22	
Conflictoplossingsstijl	.18**	.02	.45		.12**	.03	.23		-.02	.02	-.05	
Zelfvertrouwen x conflictoplossingsstijl	-.01	.03	-.01		-.05	.05	-.05		.06	.04	.09	

Noot. * = $p < .05$, ** = $p < .01$

Discussie

In de huidige studie is onderzocht of de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag van jongvolwassenen wordt gemodereerd door de conflictoplossingsstijlen aanvallen, terugtrekken en compromissen sluiten. Zoals verwacht is in de huidige studie naar voren gekomen dat een hogere mate van zelfvertrouwen samenhangt met minder externaliserend gedrag. De samenhang tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag kan verklaard worden vanuit de Sociometer Theorie waarbij gesteld wordt dat wanneer een persoon een hoog zelfvertrouwen heeft zich gewaardeerd en geaccepteerd voelt (Leary et al., 1995). Hierdoor is het minder noodzakelijk voor personen met een hoog zelfvertrouwen om externaliserend gedrag te vertonen, wat bij afwijzing ingezet wordt om verdere afwijzing te voorkomen of te verkleinen (Leary et al., 1995; Leary & Baumeister, 2000). Dit wordt ondersteund vanuit de empirie waaruit blijkt dat een laag zelfvertrouwen samenhangt met meer externaliserend gedrag (Baumeister et al., 2003; Fergusson & Horwood, 2002; Donnellan et al., 2005; Trzesniewski et al., 2006)

Ten aanzien van de relatie tussen conflictoplossing en externaliserend gedrag werd verwacht dat meer hantering van de conflictoplossingsstijlen aanvallen en terugtrekken gerelateerd waren aan meer externaliserend gedrag en meer hantering van de conflictoplossingsstijl compromissen sluiten gerelateerd was aan minder externaliserend gedrag. Deze verwachting wordt in de huidige studie deels bevestigd. Zo is in de huidige studie naar voren gekomen dat meer hantering van de conflictoplossingsstijlen aanvallen en terugtrekken gerelateerd zijn aan meer externaliserend gedrag. De samenhang tussen de conflictoplossingsstijlen aanvallen en terugtrekken en externaliserend gedrag kan worden verklaard vanuit de Sociale Informatie Verwerkingstheorie (Crick & Dodge, 1994). Vanuit de Sociale Informatie Verwerkingstheorie wordt gesteld dat de ontoereikende conflictoplossingsvaardigheden van een persoon zullen leiden tot afwijkend gedrag, waaronder externaliserend gedrag (Crick & Dodge, 1994). Hierbij worden de conflictoplossingsstijlen aanvallen en terugtrekken als negatieve oplossingsstijlen gezien, welke ontoereikend zijn bij het oplossen van conflicten (Branje et al., 2005; Van Doorn et al., 2008, 2009). Dit wordt ondersteund vanuit de empirie waaruit bleek dat adolescenten die de conflictoplossingsstijlen aanvallen en terugtrekken hanteerden meer externaliserend gedrag vertoonden in vergelijking met adolescenten die de conflictoplossingsstijl compromissen sluiten hanteerden (Branje et al., 2005; Colman & Wulfert, 2002; Jaffee & D'Zurilla, 2003; Van Doorn et al., 2008, 2009). In tegenstelling tot de verwachting is in de huidige studie niet bevestigd dat meer hantering van de conflictoplossingsstijl compromissen sluiten gerelateerd is aan minder externaliserend

gedrag. Mogelijk dat er bij jongvolwassenen sprake is van een combinatie van verschillende conflictoplossingsstijlen in plaats van één specifieke stijl (Branje, Van Doorn, De Goede, & Meeus, 2008; Branje et al., 2005), waardoor de verwachting niet is teruggevonden in de huidige studie. Deze mogelijke verklaring wordt ondersteund doordat jongvolwassenen in de huidige steekproef een hoge mate van de conflictoplossingsstijl compromissen sluiten rapporteren in vergelijking met de conflictoplossingsstijlen aanvallen en terugtrekken.

Voor het moderatie-effect van conflictoplossing op de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag konden vanuit de literatuur geen hypothesen worden opgesteld. In de huidige studie zijn er geen significantie moderatie-effecten gevonden. Een mogelijke verklaring voor dit resultaat is dat de huidige studie zich heeft gericht op jongvolwassenen. Uit onderzoek blijkt namelijk dat jongvolwassenen in vergelijking tot kinderen en adolescenten een stabiel zelfvertrouwen hebben (Orth, Trzesniewski, & Robins, 2010), waardoor jongvolwassenen minder snel externaliserend gedrag hoeven te vertonen om de verandering in waargenomen acceptatie tegen te gaan. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat er in de jongvolwassenheid een toename is in het vermogen om adequaat conflicten op te lossen (D'Zurilla, Maydeu-Olivares, & Kant, 1998; Sandy & Cochran, 2000). Hierdoor worden de conflictoplossingsvaardigheden van jongvolwassenen steeds toereikender en zullen conflicten minder snel leiden tot externaliserend gedrag, zoals bij ontoereikende conflictoplossingsvaardigheden wel het geval is (Branje et al., 2005; Crick & Dodge, 1994; Van Doorn et al., 2008, 2009). Door een stabiel zelfvertrouwen en een toename in het vermogen om adequaat conflicten op te lossen kan gesuggereerd worden dat het moderatie-effect van conflictoplossing op de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag mogelijk wel terug te vinden is bij kinderen en adolescenten. Dit aangezien het zelfvertrouwen en het vermogen om conflicten op te lossen bij kinderen en adolescenten nog in ontwikkeling is vergeleken met jongvolwassenen.

Sterke punten, beperkingen en suggesties voor toekomstig onderzoek

Door de inzichten van de huidige studie wordt een bijdrage geleverd aan de huidige wetenschappelijke kennis, aangezien het moderatie-effect van conflictoplossing op de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag nog niet eerder is onderzocht. Tevens is er in de huidige studie onderzoek gedaan naar een doelgroep die nog beperkt is onderzocht, namelijk jongvolwassenen. Vanuit de *Emerging Adulthood* opvatting (Arnett, 2000) wordt gesteld dat de jongvolwassenheid een belangrijke en bepalende levensfase is vanwege de verandering en exploratie die plaatsvindt in relaties, vriendschappen, werk en wereldbeeld. Doordat de huidige studie zich richt op deze bepalende levensfase wordt bijgedragen aan de

huidige wetenschappelijke kennis. Daarnaast levert de huidige studie een bijdrage aan de maatschappij doordat de verkregen inzichten in de huidige studie ingezet kunnen worden bij de ontwikkeling van interventies ter voorkoming of vermindering van externaliserend gedrag bij jongvolwassenen.

Hoewel de huidige studie een relevante bijdrage aan de wetenschap en maatschappij levert, dient er rekening te worden gehouden met een aantal beperkingen. Ten eerste is er in de huidige studie gekeken naar het individuele effect van elke conflictoplossingsstijl op de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag. Mogelijk dat er binnen de verschillende conflictoplossingsstijlen geen duidelijk onderscheid gemaakt kan worden, maar dat ieder individu een combinatie van de verschillende conflictoplossingsstijlen bezit (Branje et al., 2005, 2008). Door toekomstig onderzoek te richten op het gezamenlijke effect van de conflictoplossingsstijlen in plaats van het individuele effect van elke conflictoplossingsstijl levert dit mogelijk nieuwe relevante informatie op.

Ten tweede is er in de huidige studie gebruik gemaakt van zelfrapportagevragenlijsten die ingevuld zijn door jongvolwassenen. Dit kan zorgen voor een beperkte weergave van de predictoren doordat er vanuit een enkel perspectief wordt gerapporteerd. Het gevaar dat hierbij kan ontstaan is dat er ongewild een grotere samenhang wordt gevonden tussen de gemeten variabelen dan in werkelijkheid het geval is (Lindell & Whitney, 2001). Deze beperking wordt ook wel de gedeelde methode variantie genoemd (Lindell & Whitney, 2001). Ter voorkoming van deze gedeelde methode variantie, is het in toekomstig onderzoek van belang om meerdere informanten te betrekken in het onderzoek.

Ten slotte is conflictoplossing niet de enige moderator op de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag. Om een vollediger beeld te vormen van de relatie tussen zelfvertrouwen en externaliserend gedrag van jongvolwassenen, is het van belang om toekomstig onderzoek te richten op alternatieve moderatoren. Hierbij kan gedacht worden aan intrapsychische en cognitieve processen, identiteitsontwikkeling, aandacht en support van ouders, leerkrachten en vrienden en interacties tussen de persoon en de omgeving (Donnellan et al., 2005; Mann, Hosman, Schaalma, & De Vries, 2004; Trzesniewski et al., 2006).

Conclusie

Vanuit de huidige studie blijkt dat zowel een hoog zelfvertrouwen als minder hantering de conflictoplossingsstijlen aanvallen en terugtrekken gerelateerd zijn aan minder externaliserend gedrag. Hieruit kan geconcludeerd worden dat een laag zelfvertrouwen en meer hantering van negatieve conflictoplossing belangrijke voorspellers zijn wanneer gekeken wordt naar externaliserend gedrag in de jongvolwassenheid. Met het oog op mogelijke

interventies voor het voorkomen of verminderen van externaliserend gedrag bij jongvolwassenen, kan geconcludeerd worden dat interventies voor jongvolwassenen met name gericht dienen te zijn op het versterken van zelfvertrouwen en de bevordering van het hanteren van positieve conflictoplossingsstijlen. Wanneer interventies zich richten op versterking van het zelfvertrouwen en meer hantering van positieve conflictoplossingsstijlen kan worden bijgedragen aan de voorkoming of vermindering van externaliserend gedrag bij jongvolwassenen.

Referenties

- Achenbach, T. M. (1997). *Manual for the young adult self-report and young adult behavior checklist*. Vermont: University of Vermont, Department of Psychiatry.
- Ainsworth, M. D. S. (1989). Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, *44*, 709-716. doi:10.1037//0003-066X.44.4.709
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through the twenties. *American Psychologist*, *55*, 469-480. doi:10.1037//0003-066X.55.5.469
- Baumeister, R. F., Campbell, J. D., Krueger, J. I., & Vohs, K. D. (2003). Does high self-esteem cause better performance, interpersonal success, happiness, or healthier lifestyles?. *Psychological Science in the Public Interest*, *4*, 1-44. doi:10.1111/1529-1006.01431
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for Interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, *117*, 497-529. doi:10.1037/0033-2909.117.3.497
- Baumeister, R. F., Smart, L., & Boden, J. M. (1996). Relation of threatened egotism to violence and aggression: the dark side of high self-esteem. *Psychological review*, *103*, 5-33. doi:10.1037/0033-295X.103.1.5
- Bongers, I. L., Koot, H. M., Van der Ende, J., & Verhulst, F. C. (2003). The normative development of child and adolescent problem behavior. *Journal of Abnormal Psychology*, *112*, 179-192. doi:10.1037/0021-843X.112.2.179
- Bongers, I. L., Koot, H. M., Van der Ende, J., & Verhulst, F. C. (2004). Developmental trajectories of externalizing behaviors in childhood and adolescence. *Child Development*, *75*, 1523-1537. doi:10.1111/j.1467-8624.2004.00755.x
- Branje, S. J., Van Doorn, M., & Van der Valk, I. (2005). Conflicten in de ouder-adolescentrelatie, conflictoplossing en aanpassing van adolescenten. *Netherlands Journal of Psychology*, *60*, 141-152. doi:10.1007/BF03062352
- Branje, S. J. T., Van Doorn, M. D., De Goede, I. H. A., & Meeus, W. H. J. (2008). Conflicten tussen ouders en kinderen in de adolescentie. In Gerris, J. R. M., & Engels, R. M. C. E. (Eds.), *Vernieuwingen in Jeugd en Gezin. Beleidsvisies, gezinsrelaties en interventies* (pp. 49-68). Assen: Van Gorcum.
- Bronfenbrenner, U., & Ceci, S. J. (1994). Nature-nuture reconceptualized in developmental perspective: A bioecological model. *Psychological review*, *101*, 568-586. doi:10.1037/0033-295X.101.4.568

- Colman, I., Murray, J., Abbott, R. A., Maughan, B., Kuh, D., Croudace, T. J., & Jones, P. B. (2009). Outcomes of conduct problems in adolescence: 40 year follow-up of national cohort. *British Medical Journal*, *338*, 1-8. doi:10.1136/bmj.a2981
- Colman, M., & Wulfert, E. (2002). Conflict resolution style as an indicator of adolescents' substance use and other problem behaviors. *Addictive behaviors*, *27*, 633-648. doi:10.1016/S0306-4603(01)00198-8
- Crick, N. R., & Dodge, K. A. (1994). A review and reformulation of social information-processing mechanisms in children's social adjustment. *Psychological bulletin*, *115*, 74-101. doi:10.1037/0033-2909.115.1.74
- De Haan, A. D., Prinzie, P., & Deković, M. (2010). How and why children change in aggression delinquency from childhood to adolescence: Moderation of overreactive parenting by child personality. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, *51*, 725-733. doi:10.1111/j.1469-7610.2009.02192.x
- Delfos, M. F. (2009). *Ontwikkelingspsychopathologie: stoornissen en belemmeringen*. Amsterdam: Pearson.
- Dishion, T. J., & Patterson, G. R. (2006). The development and ecology of antisocial behavior in children and adolescents. In Cohen, D. J., & Cicchetti, D. (Eds.), *Developmental Psychopathology* (pp. 503-541). Hoboken, New York: Wiley.
- Dodge, K. A., Coie, J. D., & Lynam, D. (2006). Aggression and antisocial behavior in youth. In Damon, W. & Lerner, R. M. (Series Eds.), & Eisenberg, N. (Vol. Ed.), *Handbook of child psychology: Vol. 3. Social, emotional, and personality development* (pp. 719-788). New York: Wiley.
- Donnellan, M. B., Trzesniewski, K. H., Robins, R. W., Moffitt, T. E., & Caspi, A. (2005). Low self-esteem is related to aggression, antisocial behavior, and delinquency. *Psychological science*, *16*, 328-335. doi:10.1111/j.0956-7976.2005.01535.x
- D'Zurilla, T. J., Chang, E. C., & Sanna, L. J. (2003). Self-esteem and social problem solving as predictors of aggression in college students. *Journal of Social and Clinical Psychology*, *22*, 424-440. doi:10.1521/jscp.22.4.424.22897
- D'Zurilla, T. J., Maydeu-Olivares, A., & Kant, G. L. (1998). Age and gender differences in social problem-solving ability. *Personality and individual differences*, *25*, 241-252. doi:10.1016/S0191-8869(98)00029-4
- Evers, A., Van Vliet-Mulder, J. C., & Groot, C. J. (2006). *Documentatie van tests en testresearch in Nederland, aanvulling 2006/02 (COTAN)*. Amsterdam: Boom test uitgevers.

- Ferdinand, R. F., & Verhulst, F. C. (1994). The prediction of poor outcome in young adults: comparison of the Young Adult Self-Report, the General Health Questionnaire and the Symptom Checklist. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, *89*, 405-410.
doi:10.1111/j.1600-0447.1994.tb01537.x
- Fergusson, D. M., & Horwood, L. J. (2002). Male and female offending trajectories. *Development and Psychopathology*, *14*, 159–177. doi:10.1017/S0954579402001098
- Frick, P. J. (2012). Developmental pathways to conduct disorder: Implications for future directions in research, assessment, and treatment. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, *41*, 378-389. doi:10.1037/a0028116
- Gray-Little, B., Williams, V. S. L. & Hancock, T. D. (1997). An item response theory analysis of the Rosenberg Self-esteem Scale. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *23*, 443-451. doi:10.1177/0146167297235001
- Jaffee, W. B., & D’Zurilla, T. J. (2003). Adolescent problem solving, parent problem solving, and externalizing behavior in adolescents. *Behavior Therapy*, *34*, 295-311.
doi:10.1016/S0005-7894(03)80002-3
- Kirkpatrick, L. A., Waugh, C. E., Valencia, A., & Webster, G. D. (2002). The functional domain specificity of self-esteem and the differential prediction of aggression. *Journal of Personality and Social Psychology*, *82*, 756–767. doi:10.1037//0022-3514.82.5.756
- Kurdek, L. A. (1994). Conflict resolution styles in gay, lesbian, heterosexual nonparent, and heterosexual parent couples. *Journal of Marriage and the Family*, *56*, 705-722.
doi:10.2307/352880
- Leary, M. R., & Baumeister, R. F. (2000) The nature and function of self-esteem: Sociometer Theory. *Advances in Experimental Social Psychology*, *32*, 1-62.
doi:10.1016/S0065-2601(00)80003-9
- Leary, M. R., Twenge, J. M. & Quinlivan, E. (2006). Interpersonal rejection as a determinant of anger and aggression. *Personality and Social Psychology Review*, *10*, 111-132.
doi:10.1207/s15327957pspr1002_2
- Leary, M. R., Tambor, E. S., Terdal, S. K., & Downs, D. L. (1995). Self-Esteem as an Interpersonal Monitor: The Sociometer Hypothesis. *Journal of Personality and Social Psychology*, *68*, 518-530. doi:10.1037//0022-3514.68.3.518
- Lindell, M. K., & Whitney, D. J. (2001). Accounting for common method variance in cross-sectional research designs. *Journal of Applied Psychology*, *56*, 114-121.
doi:10.1037//0021-9010.86.1.114

- Lochman, J. E., & Dodge, K. A. (1994). Social-cognitive processes of severely violent, moderately aggressive, and non-aggressive boys. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 62*, 366-374. doi:10.1037/0022-006X.62.2.366
- Mann, M. M., Hosman, C. M., Schaalma, H. P., & De Vries, N. K. (2004). Self-esteem in a broad-spectrum approach for mental health promotion. *Health education research, 19*, 357-372. doi:10.1093/her/cyg041
- Miller-Lewis, L. R., Baghurst, P. A., Sawyer, M. G., Prior, M. R., Clark, J. J., Arney, F. M., & Carbone, J. A. (2006). Early childhood externalising behaviour problems: Child, parenting, and family-related predictors over time. *Journal of Abnormal Child Psychology, 34*, 886-901. doi:10.1007/s10802-006-9071-6
- Moffitt, T. E. (1993). Adolescence-limited and life-course-persistent antisocial behavior: A developmental taxonomy. *Psychological review, 100*, 674-701. doi:10.1037/0021-9010.91.4.92
- Orth, U., Trzesniewski, K. H., & Robins, R. W. (2010). Self-esteem development from young adulthood to old age: a cohort-sequential longitudinal study. *Journal of personality and social psychology, 98*, 645-658. doi:10.1037/a0018769
- Prinz, P., Onghena, P., & Hellinckx, W. (2006). A cohort-sequential multivariate latent growth curve analysis of normative CBCL aggressive and delinquent problem behavior: Associations with harsh discipline and gender. *International Journal of Behavioral Development, 30*, 444-459. doi:10.1177/0165025406071901
- Reef, J., Diamantopoulou, S., Van Meurs, I., Verhulst, F. C., & Van der Ende, J. (2011). Developmental trajectories of child to adolescent externalizing behavior and adult DSM-IV disorder: Results of a 24-year longitudinal study. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology, 46*, 1233-1241. doi:10.1007/s00127-010-0297-9
- Reese-Weber, M. J., & Bartle-Haring, S. E. (1998). Conflict resolution styles in family subsystems and adolescents romantic relationships. *Journal of Youth and Adolescence, 27*, 735-752. doi:10.1023/A:1022861832406
- Rosenberg, M. (1965). Rosenberg Self-esteem Scale (RSE). Acceptance and commitment therapy. *Measures Package, 61*.
- Rubenstein, J. L., & Feldman, S. S. (1993). Conflict-resolution behavior in adolescent boys: Antecedents and adaptational correlates. *Journal of Research on Adolescence, 3*, 41-66. doi:10.1207/s15327795jra0301_3

- Sandy, S. V., & Cochran, K. M. (2000). The development of conflict resolution skills in children: Preschool to adolescence. In M. Deutsch, & P. T. Coleman (2000), *The Handbook of Conflict Resolution: Theory and Practice*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Stanger, C., Achenbach, T. M., & Verhulst, F. C. (1997) Accelerated longitudinal comparisons of aggressive versus delinquent syndromes. *Development and Psychopathology*, 9, 43–58. doi:10.1017/S0954579497001053
- Trzesniewski, K. H., Donnellan, M. B., Moffitt, T. E., Robins, R. W., Poulton, R., & Caspi, A. (2006). Low self-esteem during adolescence predicts poor health, criminal behavior, and limited economic prospects during adulthood. *Developmental psychology*, 42, 381-390. doi:10.1037/0012-1649.42.2.381
- Twenge, J. M., & Campbell, W. K. (2003). “Isn’t it fun to get the respect that we’re going to deserve?” Narcissism, social rejection, and aggression. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 29, 261– 272. doi:10.1177/0146167202239051
- Van Doorn, M. D., Branje, S. J., & Meeus, W. H. (2008). Conflict resolution in parent-adolescent relationships and adolescent delinquency. *The Journal of Early Adolescence*, 28, 503-527. doi:10.1177/0272431608317608
- Van Doorn, M. D., Branje, S. J., & Meeus, W. H. (2009). Conflictoplossing tussen ouders en adolescenten en delinquentie. *Kind en Adolescent*, 30, 154-167. doi:10.1007/BF03087948
- Van Doorn, M. D., Branje, S. J., Van der Valk, I. E., De Goede, I. H. A., & Meeus, W. H. (2012). Conflictoplossing van adolescenten met ouders en vrienden: is er een verband?. *Kind & Adolescent*, 33, 91-102. doi:10.1007/s12453-012-0010-8